01/04/2020

Εξοχική Λαμπρή: «Παιδικαί Αναμνήσεις»

/ Παιδεία και Πολιτισμός

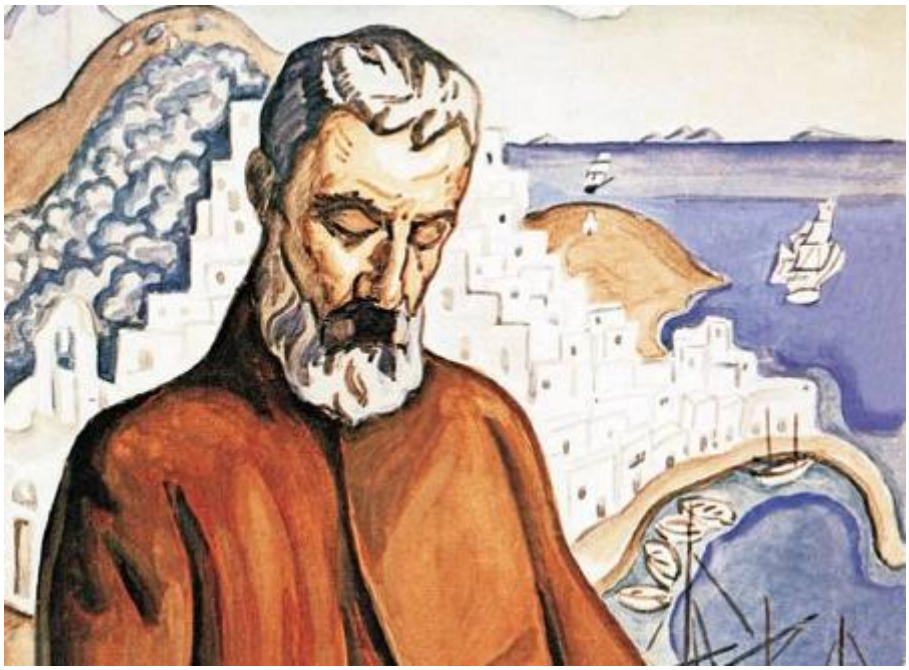

Το διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Εξοχική Λαμπρή» με τον υπότιτλο «Παιδικαί Αναμνήσεις», δημοσιεύτηκε την Πρωταπριλιά του 1890 στην εφημερίδα "Εφημερίς". Επίκαιρο όσο ποτέ, ξυπνά θύμησες από άλλες εποχές και δημιουργεί προβληματισμό για το φετινό Πάσχα. Για το Πάσχα του 2020, μεσούσης της πανδημίας.

Καλά το έλεγεν ο μπαρμπα-Μηλιός, ότι το έτος εκείνο εκινδύνευον να μείνουν οι άνθρωποι οι χριστιανοί, οι ξωμερίτες, την ημέραν του Πάσχα, αλειτούργητοι. Και ουδέποτε πρόρρησις επλησίασε τόσον εγγύς να πληρωθή, όσον αυτή· διότι δις εκινδύνευσε να επαληθεύση, αλλ' ευτυχώς ο Θεός έδωκε καλήν φώτισιν εις τους αρμοδίους και οι πτωχοί χωρικοί, οι γεωργοποιμένες του μέρους εκείνου, ηξιώθησαν και αυτοί να ακούσωσι τον καλόν λόγον και να φάγωσι και αυτοί το κόκκινο αυγό.
Όλα αυτά, διότι το μεν ταχύπλουν, αυτό το προκομμένον πλοίον, το οποίον εκτελεί δήθεν την συγκοινωνίαν μεταξύ των ατυχών νήσων και της απέναντι αξένου ακτής, σχεδόν τακτικώς, δις του έτους, ήτοι κατά τις δύο αλλαξοκαιριές, το φθινόπωρον και το έαρ, βυθίζεται, και συνήθως χάνεται αύτανδρον· είτα γίνεται νέα δημοπρασία, και ευρίσκεται τολμητίας τις πτωχός κυβερνήτης, όστις δεν σωφρονίζεται από το πάθημα του προκατόχου του, αναλαμβάνων εκάστοτε το κινδυνωδέστατον έργον· και την φοράν ταύτην, το ταχύπλουν, λήγοντος του

Μαρτίου, του αποχαιρετισμού του χειμώνος γενομένου, είχε βυθισθή· ο δε παπα-Βαγγέλης, ο εφημέριος άμα και ηγούμενος και μόνος αδελφός του μονυδρίου του Αγίου Αθανασίου, έχων κατ' εύνοιαν του επισκόπου και το αξίωμα του εξάρχου και πνευματικού των απέναντι χωρίων, καίτοι γέρων ήδη, έπλεε τετράκις του έτους, ήτοι κατά πάσαν τεσσαρακοστήν, εις τας αντικρύ εκτεινομένας ακτάς, όπως εξομολογήση και καταρτίση πνευματικώς τους δυστυχείς εκείνους δουλοπαροίκους, τους "κουκκουβίνους η κουκκοσκιάχτες", όπως τους ωνόμαζον, σπεύδων, κατά την Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, να επιστρέψη εγκαίρως εις την μονήν του, όπως εορτάση το Πάσχα. Αλλά κατ' εκείνο το έτος, το ταχύπλουν είχε βυθισθή, ως είπομεν, η συγκοινωνία εκόπη επί τινάς ημέρας, και ούτως ο παπα-Βαγγέλης έμεινεν ακουσίως, ηναγκασμένος να εορτάση το Πάσχα πέραν της πολυκυμάντου και βορειοπλήκτου θαλάσσης, το δε μικρόν ποίμνιόν του, οι γείτονες του Αγίου Αθανασίου, οι χωρικοί των Καλυβιών εκινδύνευον να μείνωσιν αλειτούργητοι.

Τινές είπον γνώμην, να παραλάβωσι τας γυναίκας και τα τέκνα των και να κατέλθωσιν εις την πολίχνην, όπως ακούσωσι την Ανάστασιν και λειτουργηθώσιν· αλλ' ο μπαρμπα-Μηλιός, όστις έκαμνε τον προεστόν εις τα Καλύβια, και ήθελε να εορτάση το Πάσχα όπως αυτός ενόει, ο Φταμηνίτης, όστις δεν ήθελε να εκθέση την γυναίκά του εις τα όμματα του πλήθους, και ο μπάρμπ' – Αναγνώστης, χωρικός όστις "τα ήξευρεν απ' έξω όλα τα γράμματα της Λαμπρής", αλλά δεν ηδύνατο ν' αναγνώση τίποτε "από μέσα", και επεθύμει να ψάλη το "Σώμα Χριστού μεταλάβετε", – οι τρεις ούτοι επέμειναν, και πολλοί ησπάσθησαν την γνώμην των, ότι έπρεπεν εκ παντός τρόπου να πείσωσιν ένα των εν τη πόλει εφημερίων ν' ανέλθη εις τα Καλύβια να τους λειτουργήση.

Ο καταλληλότερος δε, κατά την γνώμην πάντων, ιερεύς της πόλεως, ήτο ο παπα-Κυριάκος, όστις δεν ήτο "από μεγάλο τζάκι", είχε μάλιστα και συγγένειαν με τινας των εξωμεριτών, και τους κατεδέχετο. Ήτο ολίγον τσάμης, καθώς έλεγαν. Δεν έτρεφε προλήψεις. Ηκούετο μάλιστα, εδώ – εκεί, ότι ο ιερεύς ούτος είχε και την συνήθειαν "ν' αποσώνη τα παιδιά" εις τους κόλπους των μητέρων, των ενοριτισσών του. Αλλά τούτο το έλεγον οι αστείοι ή οι φθονεροί, και μόνον οι ανόητοι το επίστευον.Ο εφημέριος ούτος, ως οι πλείστοι του γνησίου ελληνικού κλήρου, πλην μικρού ελευθεριασμού, ήτω κατά τα άλλα άμεμπτος.

Τούτο ναι, αληθεύει· αλλ' οι έγγαμοι ιερείς, πενόμενοι και δυσπραγούντες, επιτακτικήν έχοντες ανάγκην να θρέψωσι τα τέκνα των, φαίνονται ως πλεονέκται, και καταντώσι να μη τρέφωσι πλέον εμπιστοσύνην ουδ' εις αυτούς τους συλλειτουργούς των. Τούτο έπασχε και ο παπα-Κυριάκος, όστις επεθύμει μεν να υπάγη να κάμη Ανάστασιν εις τους χωρικούς, διότι ήτο ανοιχτόκαρδος και ήθελε να χαρή και αυτός ολίγην Ανάστασιν και ολίγην άνοιξιν, αλλ' εδυσπίστει εις τον συνεφημέριόν του, και έπειτα δεν ήθελε να αφήση την ενορίαν με ένα μόνον ιερέα

τοιαύτην ημέραν. Αλλ’ αυτός ο παπα-Θεοδωρής ο Σφοντύλας, ο συνεφημέριός του, τον παρεκίνησε να υπάγη, ειπών ότι καλόν ήτο να μη χάσωσι και το εισόδημα των Καλυβιών, αινιττόμενος ότι τα τε εκ του ενοριακού ναού έσοδα και τα της εξοχικής παροικίας, αμφότερα εξ ίσου θα τα εμοιράζοντο.
Τούτο δεν έπεισε τον παπα-Κυριάκον, τω ενέπνευσε μάλιστα πλείονας υποψίας· αλλ’ ότε ηρώτησε την γνώμην του συλλειτουργού του, ήτο ήδη κατά τα εννέα δέκατα αποφασισμένος να υπάγη· έπειτα υπεχρέωσε τον υιόν του Ζάχον, μορφάζοντα και μεμψιμοιρούντα, να παραμείνη εν τω ενοριακώ ναώ κατάσκοπος εις το ιερόν βήμα, να παραλάβη το μερίδιον των προσφορών και συλλειτουργικών, και μόνον μετά την απόλυσιν της λειτουργίας, ότε θα ανέτελλεν ήδη η ημέρα, ν’ ανέλθη εις τα Καλύβια παρ’ αυτώ.

Η πούλια ήτο ήδη υψηλά, “τέσσαρες ώρες να φέξη”, και ο μπάρμπ’- Αναγνώστης, αφού εξύπνισε τον ιερέα, κατασκευάσας πρόχειρον σήμαντρον εκ στερεού ξύλου καρυάς και πλήκτρον, περιήρχετο τα Καλύβια, θορυβωδώς, κρούων, όπως εξεγείρη τους χωρικούς.
Εισήλθον εις το μικρόν εξωκκλήσιον του Αγ. Δημητρίου. Εις μετά τον άλλον προσήρχοντο οι χωρικοί με τας χωρικάς των και με τα καλά των ενδύματα.
Ο ιερεύς έβαλεν ευλογητόν.
Ο μπάρμπ’- Αναγνώστης ήρχισε να τα λέγη όλα απ’ έξω, την προκαταρκτικήν προσευχήν και τον Κανόνα, το “Κύματι θαλάσσης…”.
Ο παπα-Κυριάκος προέκυψεν εις τα βημόθυρα, ψάλλων το “Δεύτε λάβετε φως”.
Ήναψαν τας λαμπάδας κι εξήλθον όλοι εις το ύπαιθρον ν’ ακούσωσι την Ανάστασιν. Γλυκείαν και κατανυκτικήν Ανάστασιν, εν μέσω των ανθούντων δένδρων, υπό ελαφράς αύρας σειομένων ευωδών θάμνων, και των λευκών ανθέων της αγραμπελιάς, “neige odorante du printemps”.
Ψαλέντος του “Χριστός ανέστη”, εισήλθον πάντες εις τον ναόν. Θα ήσαν το πολύ εβδομήκοντα άνθρωποι, άνδρες, γυναίκες και παίδες.
Ο μπάρμπ’ – Αναγνώστης ήρχισε να ψάλλη τον Κανόνα του Πάσχα, ο δε ιερεύς, άμα αντιψάλλων αυτώ εξ ανάγκης, από του ιερού βήματος, ητοιμάζετο “να πάρη καιρόν” και, αφού τελέση τον ασπασμόν, να έμβη εις την λειτουργίαν.
Αλλά την στιγμήν εκείνην, εισήλθεν ή μάλλον εισώρμησεν εις το ναϊδριον, ακολουθούμενος υπό δύο άλλων ομηλίκων του, δωδεκαετής περίπου παις, υψηλός ως προς την ηλικίαν του, ασθμαίνων και εν εξάψει. Ήτο ο Ζάχος, ο υιός του παπα-Κυριάκου.
Εισέβαλε πνευστιών εις το ιερόν βήμα και ήρχισε να ομιλή προς τον ιερέα. Η φωνή του ηκούετο από του χορού, αλλ’ αι λέξεις δεν διεκρίνοντο.
Ιδού τι έλεγεν εν τούτοις·
– Παπά, παπά!…
(Τα παπαδόπουλα εκάλουν συνήθως παπά τον πατέρα των).

– Παπά, παπά!... ο παπα-Σφοντύλας... απ’ την οξώπορτα... τις λειτουργιές... απ’ τ’ άη – Βήμα η πεθερά του... κι η παπαδιά... κουβαλούν...
απ’ την οξώπορτα... τις λειτουργιές... τους είδα... απ’ την οξώπορτα... τις λειτουργιές... απ’ τ’ άη – Βήμα... κι η πεθερά του... κι η παπαδιά.
Μόνος ο παπα-Κυριάκος ήτο ικανός να βγάλη νόημα από τα ασυνάρτητα ταύτα και ασθματικά του υιού του, ιδού δε πως εξήγησε τα λεγόμενα: «Ο παπα-Θοδωρής ο Σφοντύλας, ο σύντροφός του εις την ενορίαν, έκλεπτε τας προσφοράς, μεταβιβάζων αυτάς δια της εξωθύρας του ιερού βήματος, εις χείρας της συζύγου και της πενθεράς του”.
Ίσως το πράγμα δεν θα ήτο τόσον αληθές, όσον ο Ζάχος ήθελε να το παραστήση. Διότι ούτος, αγαπών, ως όλοι οι νέοι την εξοχήν και την διασκέδασιν, μετά δυσκολίας είχεν υπακούσει εις το πατρικόν κέλευσμα, όπως μείνη εις την πόλιν, και αφορμήν θα εζήτει δια να το στρίψη και μεταβή εις νυκτερινήν εκδρομήν εις τα Καλύβια, αφού μάλιστα ευκόλως εύρισκε συνοδοιπόρους ομήλικας.
Αλλ’ ο παπα-Κυριάκος δεν εσυλλογίσθη τίποτε. Εξήφθη αμέσως, ηγανάκτησε, δεν εκρατήθη. Ήμαρτεν. Αντί δε να καταφέρη σφοδρόν ράπισμα κατά της παρειάς του υιού του, και να εξακολουθήση ήσυχος το καθήκον του... απέβαλεν ευθύς το επιτραχήλιον, εξεδύθη το φαιλόνιον, και διασχίσας τον ναόν εξήλθεν, αποφεύγων το βλέμμα της πρεσβυτέρας του, ήτις τον έβλεπεν έντρομος.
Αλλ’ ο μπαρμπα-Μηλιός κάτι υπώπτευσεν εκ των κινημάτων τούτων και εξήλθε κατόπιν του.
Εις πεντήκοντα δε βημάτων απόστασιν από του ναού, μεταξύ τριών δένδρων και δύο φρακτών, ο επόμενος διάλογος συνήφθη·
– Παπά, παπά, που πας;
– Θαρθώ βλογημένε, τώρα, αμέσως πίσω.
Δεν ήξευρε τι να είπη. Αλλά το βέβαιον είναι ότι είχεν απόφασιν να καταβή εις την πόλιν, να ζητήση λόγον δια την κλοπήν από τον συνεφημέριόν
του. Εις το βάθος δε της συνειδήσεώς του έλεγεν, ότι είχε καιρόν να επιστρέψη προ της ανατολής του ηλίου, και τελέση την λειτουργίαν.
– Που πας; επέμενεν ο μπαρμπα-Μηλιός.
– Ας διαβάζη ο μπάρμπ’ – Αναγνώστης τας Πράξεις των Αποστόλων κι έφθασα.
Ελησμόνει ότι ο μπάρμπ’ – Αναγνώστης δεν ηδύνατο ν’ αναγνώση άλλα, ή όσα από στήθους εγνώριζεν.
– Αφήνω και την παπαδιά μου, εδώ, βλογημένε, επανέλαβεν ο παπα-Κυριάκος, αμηχανών τι να είπη. Σας αφήνω την παπαδιά μου!
Και λέγων έτρεχεν.
Ο μπαρμπα-Μηλιός επανήλθε κατηφής εντός του ναού.
– Καλά το έλεγα εγώ, εψιθύρισε.
Μεγίστη απορία επεκράτει εν τω παρεκκλησίω. Οι χωρικοί εκοίταζον

ερωτηματικώς αλλήλους. Ψιθυρισμοί ηκούοντο.
Αι γυναίκες ηρώτων την παπαδιά να είπη αυταίς τι τρέχει· αλλ’ αύτη ήτο η ολιγώτερον πάντων των άλλων γνωρίζουσα.
Εν τούτοις ο ιερεύς έτρεχεν, έτρεχεν. Ο ψυχρός αήρ εδρόσισεν ολίγον το μέτωπόν του.
– Και πως να θρέψω εγώ τόσα παιδιά, έλεγεν, οκτώ, με συμπάθειο, κ’ η παπαδιά εννιά... κι εγώ δέκα! Ο ένας να σε κλέφτη απ’ εδώ, κι ο άλλος απ’ εκεί...
Πεντακόσια βήματα από του ναού, ο δρόμος εκατηφόριζε, και κατήρχετό τις εις ωραίαν κοιλάδα. Είς νερόμυλος ευρίσκετο επί της κλιτύος, εκείνης, παρά την οδόν.
Ακούσας ο ιερεύς τον ηδύν μορμυρισμόν του ρύακος, αισθανθείς επί του προσώπου του την δρόσον, ελησμόνησεν ότι είχε να λειτουργήση (πως και που να λειτουργήση;) και έκυψε να πίη ύδωρ. Αλλά το χείλός του δεν είχε βραχή ακόμη, και αίφνης ενθυμήθη, ανένηψεν.
– Εγώ έχω να λειτουργήσω, είπε, και πίνω νερό;...
Και δεν έπιε.
Τότε ήλθεν εις αίσθησιν.
– Τι κάμνω εγώ, είπε, που πάω;
Και ποιήσας το σημείον του σταυρού·
– Ήμαρτον, Κύριε, είπεν, ήμαρτον! μη με συνερισθής.
Επανέλαβε δε·
– Εάν εκείνος έκλεψεν, ο Θεός ας τον... συγχωρήση... κι εκείνον κι εμέ. Εγώ πρέπει να κάμω το χρέος μου...
Ησθάνθη δάκρυ, βρέχον την παρειάν του.
– Ω Κύριε, είπεν ολοψύχως, ήμαρτον, ήμαρτον! Συ παρεδόθης δια τας αμαρτίας μας, και ημείς σε σταυρώνομεν κάθε μέρα.
Και εστράφη προς τον ανήφορον, σπεύδων να επανέλθη εις το αρεκκλήσιον, όπως λειτουργήση.
– Και ήθελα να πιώ και νερό, είπε, δεν είμαι άξιος να λειτουργήσω. Αλλά πως να κάμω; Δεν πρέπει να μεταλάβω! Θα λειτουργήσω χωρίς μετάληψιν, δεν είμαι άξιος!... “Δεύτε του καινού της αμπέλου γεννήματος!...”. Εγώ άξιος δεν είμαι!
Και επέστρεψεν εις τον ναόν, όπου μετ’ αγαλλιάσεως οι χωρικοί τον είδον.
Ετέλεσε την ιεράν μυσταγωγίαν, και μετέδωκεν εις τους πιστούς, φροντίσας να καταλύση δια στόματος αυτών όλον το άγιον ποτήριον.Αυτός δεν εκοινώνησεν, επιφυλαττόμενος να το είπη εις τον πνευματικόν, και πρόθυμος να δεχθή τον κανόνα.
Περί την μεσημβρίαν, μετά την Β Ανάστασιν, οι χωρικοί το έστρωσαν υπό τας πλατάνους, παρά την δροσεράν πηγήν.
Ως τάπητας είχον την χλόην και τα χαμολούλουδα, ως τράπεζαν πτέριδας και κλάδους σχοίνων.

Η δροσερά αύρα εκίνει μετά θρου τους κλώνας των δένδρων, και ο Φταμηνίτης με την λύραν του αντέδιδε φθόγγους λιγυρούς.
Η ωραία Ξανθή, η σύζυγος του Φταμηνίτου, εκάθητο μεταξύ της μητρός της Μελάχρως και της θεια – Κρατήρας, της πενθεράς της, φροντίζουσα να έχη εν μέρει τας παρειάς κεκαλυμμένας με την μανδήλαν, και να βλέπη μάλλον προς τον κορμόν της γιγαντιαίας πλατάνου, όπως μη την κοιτάζωσιν οι άνδρες, και ζηλεύη ο συζυγός της.
Η αδελφή της, το Αθώ, δεκαπεντούτις κόρη άγαμος, άφροντις, ωραία και αυτή, ποσάκις δεν την επείραζε λέγουσα·
– Αρή, τι τον ήθελες, αρή; Δεν τον έπαιρνα, να μου χαρίζανε τον ουρανό με τ' άστρα... Καλλίτερα να γινόμουν καλόγρια.
Το βέβαιον ήτο, ότι ο Φταμηνίτης δεν διέπρεπεν ούτ' επί κάλλει ούτε επί μεγέθει σώματος, αλλ' ανεπλήρου τας ελλείψεις ταύτας δι' ευστροφίας σώματος και πνεύματος και δια φαιδρότητος και ευθυμίας.
Ο παπα-Κυριάκος προήδρευε του συμποσίου, έχων απέναντί του την παπαδιά, βραχύσωμον, στρογγυλοπρόσωπον, μελαγχροινήν, αγαθωτάτην, ήτις εν αθωότητι εξεκόλαπτε σχεδόν κατ' έτος έν παπαδόπουλον, χωρίς να την μέλη ούτε δια παλληκαροβότανα, ούτε δια στριφοβότανα, περί α τυρβάζουσιν άλλαι γυναίκες.
Δεξιόθεν του ιερέως εκάθητο ο μπαρμπα-Μηλιός, προεστώς άμα και πρόθυμος θεράπων της κοινότητος, ηξεύρων να ψήνη, ως ουδείς άλλος το αρνί, λιανίζων μεθοδικώτατα δι' όλους, και τρώγων άμα και προπίνων.
Εις τας προπόσεις μάλιστα δεν είχεν εφάμιλλον. Μετά την σύντομον και τυπικήν του ιερέως πρόποσιν, εγερθείς ο μπαρμπα – Μηλιός, κρατών την τσότραν την επταόκαδον, ήρχισε να χαιρετίζη τους πάντας και ένα έκαστον ως εξής·
– Χριστός Ανέστη! Αληθινός ο Κύριος! Ζη και βασιλεύει εις πάντας τους αιώνας!
Είτα μετά το προοίμιον, εισήλθεν εις την ουσίαν·
– Γεια μας! καλή γεια! διάφορο! καλή καρδιά! Παπά μ', να χαίρεσαι το πετραχήλι σ'! Παπαδιά, να χαίρεσαι τον παπά σ' και τα παιδάκια σ'! Ξάδερφε Θοδωρή! να ζήσης, να τσ' χαίρεσαι! Κουμπάρε Παναγιώτ', όπως έτρεξες με το λάδ', να τρέξης και με το κλήμα! Συμπεθέρα Κρατήρα, να χαίρεσαι, μ' έναν καλόν γαμπρό! Ανηψιέ Γιώργη, τίμια στέφανα! Στο γάμο σας να χαρούμε! Κουμπάρα Κυπαρισσού, με μια καλή νύφη, να ζήσης, να χαρής! Εβίβα όλοι! Τέ – περ – τε! Πάντα χαρούμενοι! Στην υγειά σας! Σμπεθέρα Ξαθή, καλή λευτεριά! Στην υγειά σας! Πάντα χαρούμενοι! Πάντα με το καλό!
Και ανάλογος προς το πρόσωπον υπήρξεν η πόσις.
Αλλά και ο Φταμηνίτης ηθέλησε να προπίη, κατ' άλλον όμως στενώτερον τρόπον· ηθέλησε να βρη την γυναίκά του, και ηνάγκασεν αυτήν ν' απαντήση εις την πρόποσιν.
– Μπρομ!

– Πιέ κι δο μ’.
– Με κρασί!
– Καλώς τ’ν αγάπη μ’ τη χρυσή!
Και πιών αυτός, μετεβίβασε την τσότραν εις την ωραίαν Ξανθήν, ήτις έβρεξε τα χείλη.
Είτα ήρχισαν τα άσματα. Εν πρώτοις το Χριστός ανέστη, ύστερον τα θύραθεν. Ο μπαρμπα-Μηλιός θελήσας να ψάλη και αυτός το Χριστός ανέστη, το εγύριζε πότε εις τον αμανέ και πότε εις το κλέφτικο.
Αλλ’ ο ιδιορρυθμότερος πάντων των ψαλτών ήτο ο μπαρμπα – Κίτσος, γηραιός χωροφύλαξ, Χειμαρριώτης, παλαιός ταχτικός, λησμονημένος από της βαυαρικής εποχής εν τη νήσω. Αμφέβαλλε και αυτός αν τον είχαν περασμένον εις τα μητρώα· πότε του έστελναν μισθόν, πότε όχι. Εφόρει χιτώνα με ανοικτάς χειρίδας, βραχείαν περισκελίδα μέχρι του γόνατος και τουζλούκια. Ο δήμαρχος του τόπου (διότι υπήρχε, φευ! και δήμαρχος) τον είχε στείλει να κάμη Πάσχα εις τα Καλύβια, δια να φυλάξη δήθεν την τάξιν, καίτοι ουδεμιάς φυλάξεως ήτο ανάγκη. Το βέβαιον είναι ότι τον έστειλε να καλοπεράση πλησίον των ανοιχτοκάρδων εξωμεριτών, οίτινες του ήρεσκον του μπαρμπα-Κίτσου, ας τους έλεγον και “τσουπλακιές” ή «χαλκοδέρες”. Εάν έμενεν εν τη πόλει, ο δήμαρχος θα ήτο υπόχρεως να τον φιλεύση τον μπαρμπα-Κίτσον, καθώς τον είχαν κακομάθει οι προκάτοχοί του, έλεγε, – να τον φιλεύση κουλούραν και αυγά. Τι έθιμα!…
Ο μπαρμπα-Κίτσος, αφού ησπάσθη τρις η τετράκις την τσότραν, ήρχισε να ψάλλη το Χριστός ανέστη κατ’ ιδιάζοντα αυτώ τρόπον, ως εξής·

Κ’στο – μπρε – Κ’στος ανέστη
εκ νεκρών θανάτων,
θάνατον μπατήσας,
κι έντοις – έντοις μνήμασι,
ζωήν παμμακάριστε!

Και όμως, μεθ’ όλην την ιδιορρυθμίαν ταύτην, ουδείς ποτέ έψαλεν ιερόν άσμα μετά πλείονος χριστιανικού αισθήματος και ενθουσιασμού, εξαιρουμένου ίσως του γνωστού εν Αθήναις γηραιού και σεβασμίου Κρητός, του ψάλλοντος το “Άλαλα τα χείλη των ασεβών…” με την εξής προσθήκην: «Άλαλα τα χείλη των ασεβών των μη προσκυνούντων, οι κερατάδες! την εικόνα σου την σεπτήν…”
Αληθείς ορθόδοξοι Έλληνες…

Περί την δείλην είχεν αρχίσει ο χορός, χορός κλέφτικος (διότι αι γυναίκες επεφυλάττοντο δια την Δευτέραν και την Τρίτην, όπως χορεύσωσι τον συρτόν και την κ α μ ά ρ α), και ο παπα – Κυριάκος, μετά της παπαδιάς και του Ζάχου, όστις εγλύτωσε το ξύλο χάριν της ημέρας (διότι ο πατήρ του είχε θυμώσει είτα κατ’ αυτού, ως γενομένου αιτίου της χασμωδίας εκείνης), αποχαιρετίσαντες την

συντροφιάν, κατήλθον εις την πολίχνην.
Ο παπα-Κυριάκος έδωκε πλήρες εις τον συνεφημέριόν του το από της εξοχής μερίδιον, και ούτε κατεδέχθη να κάμη λόγον περί της υποτιθεμένης κλοπής.
Εν τούτοις ο παπα-Θοδωρής οίκοθεν τω είπεν, ότι το εκ της ενορίας μερίδιόν του ευρίσκετο εν τη οικία αυτού, του παπα – Θοδωρή. Έκρινε καλόν, είπε, να μετακομίση δια της εξωθύρας του αγίου βήματος οίκαδε και τα δύο μερίδια, δια να μη βλέπουν τινές των άγαν επιπολαίων και γλωσσαλγώσιν, ότι οι ιερείς έχουν δήθεν πολλά εισοδήματα. «Ο κόσμος ξιππάζεται, είπεν, άμα μας ιδή μια καλή μέρα να πάρουμε τίποτε λειτουργιές, και δεν συλλογίζεται πόσες εβδομάδες και μήνες παρέρχονται άγονοι!”
Εντεύθεν η παρανόησις του Ζάχου.